

Tekortkomingen shortlist

Colofon

Opgesteld door Buurtgroep Vlak-K

Mede ten behoeve van inspreken d.d. 11 januari 2024

Inhoud

Inhoudsopgave

Inhoud	2
Samenvatting	3
Achtergrond	6
A. Eerst Gorinchem dan Molenlanden	6
B. Beperkte participatie	7
C. Energiegebruik	7
D. Nieuwe concept milieuregels	7
E. Financieel rendement	8
F. Grootverbruikers	8
G. Wegingen uit enquête	8
H. Weging & criteria shortlist onduidelijk	9
I. Dalende woningwaarde ↔ OZB	10
J. Ecologische bezwaren	10

Samenvatting

Ten behoeve van de commissievergadering op 11 januari 2024 is deze memo opgesteld door Buurtgroep Vlak-K. Als Buurtgroep hebben wij kennisgenomen van de documenten die zijn behandeld tijdens de gezamenlijke vergadering van de gemeenteraden van Molenlanden en Gorinchem op 28 november 2023.

Daarin is aan de Provincie Zuid-Holland een tussenstap gevraagd voordat er een besluit komt op de voorgestelde lijst van zes mogelijke zoeklocaties voor windenergie in de Alblasserwaard ([Raadsvoorstel: Z/23/760966/D-885941](#)).

Deze memo gaat in op de tekortkomingen bij het vaststellen van de shortlist van (onderzoeks)locaties voor de plaatsing van windmolens in de gemeente Molenlanden.

Waar wij in deze memo verzoeken, vragen of een oproep formuleren dienen die gelezen te worden als een dringend verzoek aan de leden van de gemeenteraad en deze voor te leggen aan het college van B&W, waar nodig ondersteund met een motie.

De verschillende tekortkomingen / argumenten zijn ingedeeld naar de onderstaande drie doelen:

Doelstelling 1 - Geen windmolens in Molenlanden

- A. In het raadsvoorstel met de voorgestelde lijst van zes mogelijke zoeklocaties voor windenergie in de Alblasserwaard en de raadsvergadering van 28 november 2023 is op geen enkele wijze rekening gehouden met de motie waarin een meerderheid van de raad het college van Molenlanden oproept pas nieuwe locaties op het grondgebied van Molenlanden aan de gemeenteraad te presenteren als alle potentiële windlocaties op het grondgebied van Gorinchem benut of ongeschikt blijken te zijn. **Het raadsvoorstel en het besluit zijn derhalve niet uitgevoerd conform de aangenomen motie.** Wij ontvangen graag een nadere toelichting.

Doelstelling 2 - Vergroten transparantie van het proces

- B. In de afgelopen periode hebben diverse overleggen plaatsgevonden, o.a. met potentiële investeerders en grondeigenaren. **Inwoners zijn daarbij nauwelijks geïnformeerd.** We kunnen ons derhalve niet aan de indruk onttrekken dat er voor bepaalde belanghebbenden meer aandacht is dan voor inwoners, die daardoor inmiddels een informatieachterstand hebben.. Hoe worden omwonenden van de verschillende shortlist locaties van de windmolens nadrukkelijk betrokken in het participatieproces?
- C. Eén van de doelstellingen van de RES is dat in 2030 35% van het energiegebruik via natuurlijke bronnen komt zoals zon, wind, water en bodem (1150TJ). Voor de opwekking van duurzame elektriciteit draagt windenergie voor 49% bij aan het totale aanbod. **Op welke wijze is de energiebehoefte door de gemeente vastgesteld en wie zijn de grootverbruikers?**
- D. Op 12 oktober 2023 zijn de concept milieuregels en het concept milieueffectrapport gepubliceerd ten behoeve van nieuw te bouwen windmolens. In het voorstel van de nieuwe locaties is rekening gehouden met een afstandsnorm van twee keer de

tijphoogte van de beoogde windmolens. In de [PlanMER windturbinebepalingen leefomgeving](#) worden echter drie afstandsnormen onderzocht: twee, drie en vier keer de tijphoogte. Daarnaast geldt ter bepaling van wie belanghebbenden zijn een afstandsnorm van tien keer de tijphoogte. Het is opmerkelijk dat **op geen enkele wijze rekening is gehouden met deze andere afstandsnormen** in het voorstel van de locaties. Wij roepen op een lijst met locaties op te stellen die wél rekening houdt met deze andere afstandsnormen.

- E. Een van de uitgangspunten bij de verkenning naar nieuwe locaties voor windmolens is dat nieuwe windmolens een maatschappelijk en financieel rendement moeten brengen voor de regio. Waarom is tot nu toe **bij de selectie geen rekening is gehouden met het financieel rendement**, terwijl uit de enquête onder de inwoners blijkt dat windmolens vaak worden geassocieerd met subsidies en hoge kosten?

Doelstelling 3 – Aantonen dat Locatie K de minst aantrekkelijke locatie is

- F. Daarnaast is één van de uitgangspunten bij de verkenning naar nieuwe locaties voor windmolens dat [locaties](#) van (toekomstige) **grootverbruikers** de voorkeur hebben. Tevens heeft dit ook de voorkeur van inwoners. Het is onduidelijk hoe in het raadsvoorstel hiermee rekening is gehouden. Er lijkt **geen enkel kwantitatief** inzicht bij de gemeente te bestaan anders dan de net-congestie bij Arkel. Voor een goede afweging van locaties is het nodig om te begrijpen hoe vraag en aanbod van (met name de bedrijventerreinen) op elkaar moeten worden afgestemd en welke bedrijventerreinen prioriteit hebben.
- G. In 2023 heeft een uitgebreide enquête onder de inwoners van de regio plaatsgevonden om hun meningen over windturbineplaatsing te peilen. De gemeente heeft aangegeven dat de wegingen van de uitgangspunten die volgt uit de enquête helpt om een eerste selectie te maken van locaties en een belangrijk onderdeel zijn van het verkenningsproces. Volgens het raadsvoorstel zouden de **uitkomsten van deze enquête met extra gewicht** zijn meegenomen. Echter, uit de stukken blijkt niet welk gewicht hieraan is meegegeven bij het vaststellen van de shortlist locaties.
- H. Bij het opstellen van de shortlist met zoeklocaties worden (af)wegingscriteria onderscheiden. Op basis van diverse voorbeelden die hieronder zijn genoemd **zouden wij voor locatie K vanuit natuur en vanuit landschap ook een negatief advies verwachten**. De voorbeelden geven sterk de indruk dat bepaalde criteria onevenredig zwaar zijn meegenomen in de afweging, geen wegingsfactoren zijn toegepast en bepaalde zaken onterecht niet zijn genoemd voor locatie K. Daarnaast lijkt er **niet evenredig rekening te zijn gehouden met de belangen van vele bewoners en enkele eigenaren van de grond binnen locatie K**.
- I. De **financiële belangen** van een beperkt aantal eigenaren van de grond binnen locatie K, bij deelname aan of het faciliteren van een energie-coöperatie, verhouden zich **niet evenredig** tot die van een grote groep belanghebbenden, zoals verenigd in Buurtgroep Vlak-K, die geconfronteerd zullen worden met een forse waardeling van hun woning die slechts marginaal gedekt zal worden door eventuele planschadecompensatie. De resulterende **WOZ-waardedaling** leidt daarnaast tot een forse daling van de OZB-opbrengsten. **Alle overige inwoners van Molenlanden** worden daardoor geconfronteerd met **een stijging van hun OZB**. Hier lijkt tot nu toe geen rekening mee gehouden te zijn bij het opstellen van de shortlist.

Op verzoek van de provincie doet Bleskensgraaf enthousiast mee met Bles2032, wat investeringen gaat vragen om van het fossiele gas af te komen en te verduurzamen. Het windmolenplan staat hier haaks op. Als gevolg van de aanzienlijke waardedaling van hun woning zullen **belanghebbende bewoners minder bereid zijn tot die voor verduurzaming benodigde (aanzienlijke) investeringen.**

- J. De **ecologische impact** op m.n. vogelsoorten, zoals **brandgans, kolgans, klein zwaan** en **purperreiger**, die voor migratie (**linea recta tussen de Natura 2000-gebieden Donkse Laagte en Biesbosch**) en het foerageren afhankelijk zijn van locatie K **is in het geheel niet in ogenschouw genomen**, terwijl de plaatsing van windmolens in locatie K deze populaties hard zal raken.

Achtergrond

In het landelijk Klimaatakkoord is onder andere afgesproken dat Nederland meer zonne- en windenergie op land gaat opwekken om de CO₂-uitstoot te verminderen.

Gemeenten, waterschappen, provincies en netbeheerders zoeken samen met heel veel andere betrokken partijen, inwoners en bedrijven naar geschikte plekken daarvoor. Dat doen al deze partijen door in 30 energieregio's samen te werken aan een Regionale Energiestrategie, de RES.

Gemeente Molenlanden werkt samen met gemeente Gorinchem aan de Regionale Energiestrategie (RES) Alblasserwaard. In de [RES 1.0](#) (juli 2021) staat beschreven hoe we de energietransitie gaan realiseren

Bij de verkenning naar nieuwe locaties voor windmolens op het grondgebied van RES Alblasserwaard worden vanuit de gemeenteraden van Gorinchem en Molenlanden diverse [uitgangspunten](#) gehanteerd die door de gemeenteraden op 25 mei 2023 zijn vastgesteld.

Dinsdag 28 november 2023 heeft de gemeenteraad van Molenlanden in een gezamenlijke raadsvergadering met Gorinchem een tussenstap gevraagd aan provincie voordat er een besluit komt op de [voorgestelde lijst van zes mogelijke zoeklocaties](#) voor windenergie in de Alblasserwaard.

De tussenstap bestaat uit een instemmingsverzoek aan de provincie op de voorlopige lijst zoeklocaties windenergie. Op 19 december 2023 heeft de provincie ingestemd met deze zoeklocaties. Vanuit de gemeenteraad van Molenlanden werd daarnaast een motie aangenomen met als uitgangspunt het aantal windmolens op Molenlands grondgebied te beperken tot vier.

A. Eerst Gorinchem dan Molenlanden

Tijdens de raadsbehandeling van het vaststellen van de uitgangspunten, heeft de gemeenteraad van Molenlanden een motie aangenomen ([Regionale Energiestrategie \(RES\) | Duurzaam Molenlanden](#)). Hierin roept een meerderheid van de raad het college van Molenlanden op pas nieuwe locaties op het grondgebied van Molenlanden aan de gemeenteraad te presenteren als alle potentiële windlocaties op het grondgebied van Gorinchem benut of ongeschikt blijken te zijn.

In het raadsvoorstel met de voorgestelde lijst van zes mogelijke zoeklocaties voor windenergie in de Alblasserwaard en de raadsvergadering van 28 november 2023 is op geen enkele wijze rekening gehouden met bovenstaande motie / prioritering van de zoeklocaties. Wij vragen derhalve de gemeenteraad om een toelichting waarom nieuwe locaties op het grondgebied van Molenlanden zijn gepresenteerd, terwijl er nog geen uitsluitend is over alle potentiële windlocaties op het grondgebied van Gorinchem. Het raadsvoorstel en het besluit zijn derhalve niet uitgevoerd conform bovengenoemde aangenomen motie. Wij ontvangen graag een nadere toelichting.

B. Beperkte participatie

Een van de uitgangspunten bij de verkenning naar nieuwe windzoeklocaties betreft: “In onze communicatie zijn we open en eerlijk, met aandacht voor zowel de lusten als de lasten.”.

Eerder hebben wij reeds in een brief aan de gemeenteraad (Burengroep Abbkesdoel - Brief aan gemeenteraad duurzaam Bleskensgraaf.pdf) laten weten dat wij als belanghebbende bewoners niet op de hoogte zijn gesteld over het inspraakmoment op 23 november 2023 via het automatische mailsysteem met gemeentelijke bekendmakingen voor de omgeving. Met potentiële investeerders zijn wel de potentiële lusten besproken, maar er is door de gemeente geen enkele aandacht besteed aan de lasten voor de inwoners.

We kunnen ons derhalve niet aan de indruk onttrekken dat er voor bepaalde belanghebbenden meer aandacht is dan voor inwoners, die daardoor inmiddels een informatieachterstand hebben.

Wij realiseren ons dat het formele participatieproces nog moet starten. In het [participatieplan](#) wordt aangegeven dat middels een loting onder 5000 adressen bewoners mee kunnen doen aan de raadpleging. Wij vernemen graag van de gemeente hoe belanghebbende omwonenden van de verschillende shortlist locaties hierin bij voorrang meegenomen.

Deze zorgen zijn ook al eerder geuit door de [klankbordgroep Wijngaarden](#), maar hier is tot op heden niets mee gedaan.

C. Energiegebruik

Eén van de doelstellingen van de [RES](#) is dat in 2030 35% van het energiegebruik via natuurlijke bronnen komt zoals zon, wind, water en bodem (1150TJ). Voor de opwekking van duurzame elektriciteit draagt windenergie voor 49% bij aan het totale aanbod. Dit is 564 TJ. Het RES-bod voor grootschalig zon-op-dak is 51% van het totale bod, ofwel 588 TJ. Het is onduidelijk of deze energieopwekking volledig benodigd is voor de gemeente Molenlanden of voor grootverbruikers buiten de regio. **Op welke wijze is de energiebehoefte door de gemeente vastgesteld en wie zijn de grootverbruikers?**

D. Nieuwe concept milieuregels

Sinds een uitspraak van de Raad van State (RvS) over een Nederlands windturbinepark op 30 juni 2021, kunnen de rijksregels voor windturbineparken in het Activiteitenbesluit [niet meer worden toegepast](#). Op 12 oktober 2023 zijn de concept milieuregels en het concept milieueffectrapport gepubliceerd. De Nota van toelichting bij de conceptregels lijkt er van uit te gaan dat de regels per 1 juli 2025 in werking kunnen treden. In het voorstel van de nieuwe locaties is rekening gehouden met een afstandsnorm van twee keer de tiphoogte van de beoogde windmolens. In de [PlanMER windturbinebepalingen leefomgeving](#) worden echter drie afstandsnormen onderzocht: twee, drie en vier keer de tiphoogte. Daarnaast geldt ter bepaling van wie belanghebbenden zijn een afstandsnorm van tien keer de tiphoogte.

Het is opmerkelijk dat op geen enkele wijze rekening is gehouden met deze andere afstandsnormen in het voorstel van de locaties. Wij roepen op een lijst met locaties op te stellen die wél rekening houdt met deze andere afstandsnormen.

E. Financieel rendement

Een van de uitgangspunten bij de verkenning naar nieuwe windzoeklocaties betreft: dat [nieuwe windmolens een maatschappelijk en financieel rendement moeten brengen voor de regio](#). Iedereen moet de kans krijgen om hiervan te profiteren en desgewenst zeggenschap te verwerven, waarbij extra aandacht en mogelijkheden uitgaan naar de direct omwonenden, maar ook planschade, mitigerende (geluids)maatregelen en schadevergoeding. In het raadsvoorstel staat dat hiermee rekening mee zou worden gehouden in de verkenning voor de uiteindelijke locaties. Waarom is tot nu toe bij de selectie geen rekening is gehouden met het financieel rendement, terwijl uit de enquête onder de inwoners blijkt dat windmolens vaak worden geassocieerd met subsidies en hoge kosten?

F. Grootverbruikers

Eén van de uitgangspunten bij de verkenning naar nieuwe windzoeklocaties betreft dat locaties in de nabijheid van grote bronnen van energieverbruik de voorkeur hebben, om het elektriciteitsnet te ontlasten. Tevens heeft dit ook de voorkeur van inwoners. Het is onduidelijk in hoeverre bij het vaststellen van een [shortlist](#) rekening is gehouden met de locatie van (toekomstige) grootverbruikers.

Er lijkt geen enkel inzicht bij de gemeente te bestaan waar de behoefte het grootst is in de molenlanden, anders dan een aangegeven net-congestie rond Arkel. Voor een goede afweging van locaties is het nodig om te begrijpen hoe vraag en aanbod van (met name de bedrijventerrein) op elkaar moeten worden afgestemd en welke bedrijventerrein prioriteit hebben.

G. Wegingen uit enquête

De gemeenteraden van Gorinchem en Molenlanden hebben gezamenlijk een reeks richtlijnen vastgesteld om mogelijke locaties voor windturbines in de regio Alblasserwaard te verkennen. Een cruciaal uitgangspunt hierbij is het belang van participatie van inwoners, bedrijven en belanghebbenden bij het onderzoek naar deze locaties. Een integraal onderdeel van deze participatieve aanpak is het uitvoeren van een [uitgebreide enquête](#) onder de inwoners van de regio om hun meningen over windturbineplaatsing te peilen .

- Bedrijventerreinen (40%) wordt het vaakst genoemd als beste type locatie (top-1) voor het plaatsen van windturbines. Langs infrastructuur zoals wegen, dijken en rivieren wordt met 27% ook relatief vaak genoemd.

- Overlast verminderen (16%) wordt relatief gezien het vaakst genoemd als belangrijkste uitgangspunt (top-1). Windturbines slim bij elkaar plaatsen (14%), windturbines dichtbij grote bedrijven (13%) en natuur- en recreatiegebieden creëren, verbeteren of in stand houden (12%) volgen daar vlak achter.

De gemeente heeft zelf aangegeven dat de wegingen van de uitgangspunten die volgt uit de enquête helpen om een eerste selectie te maken van locaties die een alternatief zijn voor Avelingen en zijn een belangrijk onderdeel van het verkenningsproces. Volgens het raadsvoorstel zouden deze uitkomsten met extra gewicht zijn meegenomen. Echter, uit de stukken blijkt niet welk gewicht hieraan is meegegeven, oftewel bij het vaststellen van de shortlist locaties lijkt slechts beperkt gekeken te zijn naar bedrijventerreinen en met het verminderen van overlast.

H. Weging & criteria shortlist onduidelijk

Bij het opstellen van de [shortlist](#) met zoeklocaties van de windmolens worden (af)wegingscriteria onderscheiden. Deze (af)wegingscriteria volgen uit de uitgangspunten van de gemeente Molenlanden en zijn in feite aanvullend op de gehanteerde 'harde' en 'zachte' belemmeringen die zijn meegenomen in het Arcadis rapport met de [longlist](#).

Bij het opstellen van de longlist is de 'zachte' belemmering 'Richtafstand woningen' niet consequent toegepast. Zo wordt locatie L afgekaderd door deze zachte belemmering, terwijl dat bij locatie K dat niet gebeurt. Indien daar wel rekening mee zou worden gehouden, dan zou het noordelijke deel van locatie K nagenoeg geheel komen te vervallen.

Bij het opstellen van de shortlist wordt bij locatie D vanuit 'landschap' een negatief advies afgegeven vanwege de waarde die wordt toegedicht aan de Alblas. Locatie K ligt eveneens aan de Alblas, maar hierover wordt geen enkele opmerking gemaakt en geen negatief advies voor afgegeven.

Bij het opstellen van de shortlist krijgt locatie F vanuit 'natuur' een kwalificatie 'hoog' vanwege de ligging nabij het Natura 2000-gebied, terwijl hemelsbreed locatie K dicht bij het Natura 2000-gebied ligt.

Wij zouden derhalve voor locatie K vanuit 'natuur' en vanuit 'landschap' ook een negatief advies verwachten. Bovenstaande voorbeelden geven sterk de indruk dat bepaalde criteria onevenredig zwaar zijn meegenomen in de afweging, geen (herleidbare) wegingsfactoren zijn toegepast en bepaalde zaken onterecht niet zijn benoemd voor locatie K. Daarnaast lijkt een evenwichtige afweging van de belangen van de vele belanghebbende bewoners en inwoners met die van enkele grondeigenaren te ontbreken.

I. Dalende woningwaarde ↔ OZB

Daarnaast wordt in het opstellen van de shortlist de grote groep belanhebbende bewoners van locatie K (± 190 huishoudens aan de Abbebeskdoel, Heulenslag en het Meester Markusseplein) niet evenredig afgewogen tegen de enkele aan de op te richten energie-coöperatie deelnemende grondeigenaar (± 40 eigenaren houden de ± 90 kadastrale percelen binnen locatie K).

Het is daarnaast de vraag of de economische waarde van het waardeverlies van de huiseigenaren überhaupt opweegt tegen de voordelen voor de grondeigenaren die aan een energie-coöperatie deelnemen of deze faciliteren.

De overige inwoners van Molenlanden zullen allen met een stijging van hun OZB-last worden geconfronteerd teneinde de daling in de opbrengst als gevolg van de aanzienlijke daling van de WOZ-grondslag (± 25 miljoen Euro) bij locatie K te compenseren. Ook hier is niet aantoonbaar rekening mee gehouden.

Op verzoek van de provincie doet Bleskensgraaf enthousiast mee met Bles2032, wat investeringen gaat vragen om van het fossiele gas af te komen en te verduurzamen. Het windmolenplan staat hier haaks op. Als gevolg van de aanzienlijke waardedaling van hun woning zullen **belanghebbende bewoners minder bereid zijn tot die voor verduurzaming benodigde (aanzienlijke) investeringen.**

J. Ecologische bezwaren

Voor dit moment kan worden volstaan met op te merken dat kennelijk geen rekening is gehouden met de (beschermde) status van diverse soorten vogels en hun aanwezigheid in en migratie door locatie K.

De migratie van de **brandgans**, **kolgans** en **kleine zwaan**¹ tussen de Natura 2000-gebieden Donkse Laagte (foerageren) en het Nationaal Park de Biesbosch (overnachten) is geheel buiten beschouwing gelaten. Deze vogels bewegen zich tussen beide Natura 2000-gebieden in een rechte lijn dwars door locatie K en zullen hard geraakt worden bij plaatsing van windmolens binnen deze locatie K.

Daarnaast functioneert locatie K ook als foerageergebied voor de **purperreiger**² en zou aanwijzing van locatie K voor plaatsing van windmolens ook al snel strijdig zijn met door de provincie ingezette beschermende maatregelen, zoals het instellen van rustgebieden.

¹ Grote groepen kleine zwanen zijn te vinden in veenweidegebieden, zoals in de **Alblasserwaard** en de Krimpenerwaard. Kleinere groepen treffen we aan in de buurt van Driebruggen, Reeuwijk en de Rijnstreek. Ook overwinteren kleine zwanen in de **Biesbosch** en het Volkerak, allemaal gebieden met voldoende voedsel en rust. De landelijke aantallen nemen sinds 1995 af. Dit komt door het tegenvallend broedsucces: het aantal jongen in de wintergroepen is al heel wat jaren relatief laag. De soort staat op de Europese Rode Lijst als **bedreigd**. (bron: zuidhollandslandschap.nl)

² In Nederland zijn er ongeveer 900 broedparen (2018). De soort broedt in de veenmoerassen met veel riet en struikgewas, en steeds vaker ook in bomen. Grote kolonies broedende purperreigers zitten in de Nieuwkoopse Plassen, **Kinderdijk** en Zouweboezem (218 nesten in 2023). Kleinere kolonies treffen we aan in het Lingegebied, de **Slidrechtse Biesbosch**, **Alblasserwaard** en Krimpenerwaard. (bron: zuidhollandslandschap.nl)